

УДК 336.15

**УДОСКОНАЛЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ
НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ**

В. Г. Боронос, д-р екон. наук, доцент;

*Ю. В. Остріщенко**, канд. екон. наук, гол. економіст-фінансист;

Сумський державний університет,

вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007, Україна;

e-mail: boronos_v@mail.ru

**Департамент місцевих бюджетів, взаємодії ЦОВВ та регіонами*

Міністерства фінансів України,

вул. М. Грушевського 12/2, м. Київ, 01008, Україна;

e-mail: yulyaov@minfin.gov.ua

У статті досліджено проблемні питання функціонування місцевих бюджетів, проаналізовано заходи, здійснені урядом в рамках реалізації бюджетної політики з метою її покращення, та напрями удосконалення планування бюджету.

Ключові слова: *місцеві бюджети, міжбюджетні відносини, доходи та видатки місцевих бюджетів, програмно-цільовий метод, середньострокове бюджетне планування.*

ВСТУП

Період посткризового відновлення економіки, до якого поступово переходить Україна, формує специфічні вимоги, що спонукають до змін у механізмах функціонування та структурі практично усіх складових національної економічної системи. Необхідність забезпечення повноцінного існування в умовах значно жорсткіших ресурсних обмежень, зростання уваги до побудови важелів запобігання кризовим явищам і посилення стійкості національної економіки вимагають удосконалення та перебудови базових економічних механізмів і, передусім, - механізму формування та реалізації бюджетної політики держави у рамках відповідної бюджетної системи.

Питання фінансової та бюджетної політики України нині є особливо актуальними, оскільки обумовлені і ситуацією, що склалася у бюджетній сфері, і зростаючим у суспільстві інтересом до проблем фінансово-бюджетної діяльності як на державному, так і на місцевому рівнях.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженню зазначених питань присвячені роботи таких вітчизняних практиків та науковців як Чугунов І. Я., Маркович Г. Б., Легкоступ І. І., Молдован О. О., Жаліло Я. А., Ярошевич Н. Б.

При цьому необхідність подальшого дослідження напрямів удосконалення системи місцевих бюджетів зумовлена обмеженістю фінансових ресурсів та постійно зростаючими обсягами бюджетних видатків.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є аналіз проблемних питань функціонування місцевих бюджетів, завдань і заходів державної політики щодо підвищення їх самодостатності, визначення напрямів удосконалення планування бюджету.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Суттєві корективи на формування та виконання усіх бюджетів внесли наслідки світової фінансово-економічної кризи, подолання яких вимагає запровадження та реалізації термінових соціально-економічних заходів щодо спрямування значної частини бюджетних асигнувань на становлення національної та регіональної економіки, а це в свою чергу – виважених дій усіх учасників бюджетного процесу на кожній його стадії, встановлення чітких фінансово-правових норм, які дозволять забезпечити послідовність та оптимальність бюджетно-процесуальної діяльності на будь-якому етапі.

Реалізація проактивної бюджетної політики висуває специфічні вимоги до бюджетної системи, яка має [2]:

зводити до мінімуму втрати при наповненні дохідної частини бюджету: тонізація економіки та надання необґрунтованих податкових пільг можуть суттєво деформувати зв'язок між економічною динамікою та наповненням бюджету, що змушуватиме зберігати високе фіскальне навантаження, навіть коли розпочнеться економічне пожвавлення;

забезпечувати багатомірність охоплення бази оподаткування: оскільки у період економічної депресії природним чином через стагнацію доходів знижується частка податку на прибуток та податку з доходів фізичних осіб, логічним є посилення уваги до непрямих податків та оподаткування майна;

передбачати прозорий вичерпний набір податкових стимулів: стимулююча функція податків є обов'язковою складовою проактивної бюджетної політики, проте усі податкові витрати повинні мати гарантований цільовий характер;

забезпечувати цільовий характер видатків: за умов жорсткої обмеженості бюджетних ресурсів має бути забезпечена максимальна доцільність їх витрачання;

бути орієнтованою на досягнення мультиплікативного ефекту: обмеженість бюджетних коштів має компенсуватись концентрацією структури видатків на напрямках, які спроможні створювати позитивний синергетичний ефект для економічного зростання (такими є вкладення в інфраструктурні сектори, розвиток інформаційно-комунікаційного середовища, зниження трансакційних витрат);

підтримувати прийнятну пропорцію між обсягами бюджетних запозичень і структурою видаткової частини: міжнародний досвід засвідчує важливість підтримання балансу між залученими до бюджету позичковими ресурсами та видатками бюджету розвитку;

забезпечувати оптимізацію процедур з метою мінімізації трансакційних видатків у відносинах з бюджетом: щодо податкових процедур це сприятиме послабленню чинників тінізації економіки, стосовно бюджетних видатків (державні закупівлі, отримання пільг, субсидій тощо) – посилюватиме їх стимулюючий ефект;

забезпечувати оперативне коригування обсягів бюджетних видатків: неточність прогнозів економічної динаміки у посткризовий період ускладнює коректне прогнозування дохідної частини, а відтак – і планування видатків, тому наявність процедур зміни видатків залежно від показників виконання дохідної частини дозволить уникнути крайнощів - нагромадження нерозподілених коштів у разі перевиконання макроекономічних показників та нарощування касового дефіциту в результаті погіршення надходжень.

Задоволення наведених вимог потребує проведення в Україні низки реформ, що стосуються коригування бюджетних, міжбюджетних, податкових відносин, а також інституційного удосконалення фінансової системи та фіскальної політики.

Ідеологія фінансово-бюджетної політики полягає у створенні підґрунтя для сталого розвитку економіки України та забезпечення успішного реформування системи державних фінансів. У цьому контексті реформуванню системи місцевих бюджетів відводиться особливе місце, так як виключно в рамках системних фінансово-економічних змін можна покращити бюджетне забезпечення будь-якої галузі виробничої чи невиробничої сфери.

Процес формування як державного, так і місцевих бюджетів ґрунтується на однакових принципах, до складання бюджетів усіх рівнів ставляться одні і ті ж завдання, які полягають у стабілізації та розвитку національної та регіональної економіки, підвищенні соціальних стандартів, стабільності фінансової та податкової системи, успішній реалізації національних проектів тощо.

Однією з найважливіших складових бюджетної системи будь-якої країни є її міжбюджетні відносини, які виступають підґрунтям значної кількості негативних явищ, характерних сьогодні для сектору державних фінансів. Кожен уряд декларує прагнення децентралізувати фінансову систему країни, передавши частину доходів державного бюджету на забезпечення фінансової стійкості органів місцевого самоврядування. Децентралізація управління бюджетними коштами в економічно розвинених країнах є одним з ключових чинників високої ефективності бюджетної системи загалом та передбачає розширення фінансової бази регіонів і муніципалітетів за рахунок передачі їм потужних фінансових джерел, які раніше були закріплені за державним (центральним) бюджетом.

У разі, якщо місцеве самоврядування має обмежений перелік повноважень, обсяг відповідальності та фінансових ресурсів, це, як правило, призводить до перерахованих нижче проблем на макроекономічному рівні у різних сферах.

Низька зацікавленість органів місцевої влади у формуванні сприятливого інвестиційного клімату в регіоні та активізації економічної діяльності. На сьогодні серед вагомих загальнодержавних податків за місцевими бюджетами закріплено лише податок з доходів фізичних осіб, надходження від сплати якого складають понад 70 відсотків у структурі

доходів місцевих бюджетів. Враховуючи, що зазначений платіж належить до доходів, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, місцеві органи влади не мають серйозних стимулів для створення нових робочих місць, оскільки збільшення доходів від його сплати призведе до зменшення дотації вирівнювання місцевим бюджетам і не вплине на обсяг фінансових ресурсів відповідної території. Доходи від сплати податку на прибуток підприємств не спрямовуються до місцевих бюджетів, тому органи місцевої влади не мають можливостей для застосування фіскальних стимулів для розвитку середнього та великого бізнесу.

Низька зацікавленість органів місцевої влади у реалізації фіскального потенціалу відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Оскільки підвищення фіскальної ефективності як національних податків, так і закріплених за місцевими бюджетами відчутно не впливає на доходи місцевих бюджетів, місцеві органи влади не мають зацікавленості в посиленні податкового потенціалу регіону. Така пасивність влади на місцевому рівні призводить до втрат доходів бюджету. Водночас, основні складові нереалізованої частини податкового потенціалу – податковий борг та тіньова економіка – є значними джерелами збільшення доходів як державного, так і місцевих бюджетів.

Інертність місцевої влади у питаннях соціально-економічного розвитку регіону. Як свідчить зарубіжний досвід, якщо місцева влада є повністю відповідальною за соціально-економічний стан відповідної адміністративно-територіальної одиниці, це змушує її проводити активну економічну політику, у тому числі щодо пошуку та залучення інвесторів. З огляду на те, що місцеві органи влади краще обізнані з можливостями та проблемами регіону, вони спроможні ефективніше витратити бюджетні кошти й зацікавлена в активному пошуку їх додаткових джерел. Така ситуація суперечить слабкій економічній активності місцевого самоврядування в Україні, яке, будучи інструментом реалізації державної політики, не маючи повноважень та фінансових ресурсів, більшою мірою займається впровадженням та виконанням державних програм.

Для повноцінного функціонування інституту місцевого самоврядування необхідне його матеріальне та фінансове забезпечення, основою якого є місцевий бюджет, майно об'єктів комунальної форми власності, земельні та природні ресурси. Ці три складові матеріально-фінансової бази місцевого самоврядування мають бути достатніми для забезпечення розвитку територіальних громад на принципах самостійності, збалансованості та ефективності.

Починаючи з 2010 року, коли було прийнято Програму економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» (далі – Програма економічних реформ), здійснено чимало суспільно важливих заходів у напрямі зміцнення соціально-економічного блоку країни та національної бюджетної системи. 2010-2013 роки стали роками масштабних реформ, коли «запущено» в дію важливі програми та проекти, націлені на інноваційний розвиток країни в цілому та виконання стратегічно важливих завдань місцевого значення: системне вдосконалення сучасної моделі структури місцевих бюджетів; створення умов місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування для вирішення питань місцевого значення в усіх соціально-культурних та економічних сферах; забезпечення сталого

розвитку регіонів, підвищення їх фінансової самодостатності, конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості. Місцеві бюджети в цьому контексті відіграють важливу роль, оскільки є вагомим інструментом перерозподілу значної частки фінансового ресурсу держави.

Нові завдання у сфері державних фінансів потребують удосконалення бюджетної системи, що передбачає встановлення самостійності бюджетів усіх рівнів і видів, використання нових підходів до організації міжбюджетних відносин на основі фіскальної автономії місцевої влади.

Важливим кроком у напрямку реформування місцевих бюджетів стало прийняття нової редакції Бюджетного кодексу України (Закон України № 2456-VI від 08.07.2010) [1]. Бюджетні нововведення в частині місцевих бюджетів мали цілісний та системний характер та передбачали цілий ряд норм, спрямованих на формування прогнозованої бюджетної політики та націлених на розвиток і стимулювання місцевих бюджетів. Нововведення дозволили досить суттєво перерозподілити фінансовий ресурс на користь місцевих бюджетів і, таким чином, створити ефективну систему управління місцевими фінансами та започаткувати стійке економічне зростання регіонів. Загальний ресурс, який додатково отримали місцеві бюджети від реалізації положень нового кодексу, складав близько 16,2 млрд грн.

Зокрема, передбачено збільшення ресурсної бази місцевих бюджетів за рахунок передачі доходів державного бюджету до доходів місцевих бюджетів (у тому числі, 50 відсотків плати за користування надрами загальнодержавного значення, 50 відсотків збору за спеціальне використання водних та лісових ресурсів загальнодержавного значення, плати за ліцензії та сертифікати, державну реєстрацію, надходжень від продажу безхазяйного майна) та розширення джерел надходжень доходів, що не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів (зокрема, за рахунок плати за землю, плати за торговий патент на здійснення деяких видів підприємницької діяльності, фіксованого податку на доходи фізичних осіб від підприємницької діяльності, надходжень адміністративних штрафів), й бюджету розвитку (за рахунок єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва). Загальний ресурс, який додатково отримали місцеві бюджети від нововведень кодексу в частині дохідної бази, складав понад 15,4 млрд грн (табл. 1).

Зазначене сприяло зміцненню інвестиційної складової місцевих бюджетів, підвищенню їх конкурентоспроможності, створенню умов для розвитку територій та вирішення органами місцевого самоврядування питань в соціально-культурній та економічній сферах. Разом з тим, кодексом розширено перелік видатків, які враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів, що забезпечило вивільнення ресурсу для виконання власних повноважень у сумі 739,9 млн грн (табл. 2).

Головним досягненням бюджетної реформи для регіональних структур стало зменшення ролі центральної влади у забезпеченні регіонів коштами для розвитку і одночасне створення можливостей для самостійного пошуку джерел формування достатньої фінансової бази, забезпечення ефективного та збалансованого розвитку територій. Здійснені нововведення в частині розмежування доходів між державним та місцевими бюджетами забезпечили достатній рівень децентралізації у порівнянні з іншими європейськими країнами.

Крім того, врегульовано низку процедурних питань стосовно порядку формування, затвердження та виконання місцевих бюджетів, які в сукупності дозволять суттєво підвищити ефективність використання бюджетних ресурсів. Так, Бюджетним кодексом надано право органам місцевого самоврядування об'єднувати на договірних засадах кошти місцевих бюджетів для виконання спільних проектів. Визначено порядок формування бюджетів об'єднань сіл, селищ і міст, які будуть створюватись згідно із законом після завершення адміністративно-територіальної реформи, що передбачає встановлення прямих міжбюджетних відносин з державним бюджетом.

Таблиця 1 – Додатковий ресурс місцевих бюджетів [9]

Показник	Млн грн
Передача доходів державного бюджету до місцевих бюджетів:	10 564,3
– 50 % плати за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення;	1 237,9
– 50 % збору за спеціальне використання води (крім збору за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення);	511,9
– плати за ліцензії та сертифікати, державну реєстрацію (6 видів);	303,5
– 50 % збору за спеціальне використання лісових ресурсів;	87,0
– надходжень від продажу безхазяйного майна;	21,4
– плати за надані в оренду ставки, що знаходяться в басейнах річок загальнодержавного значення;	1,4
– плати за використання інших природних ресурсів;	1,2
– 50 % надходжень податку на прибуток та акцизного податку понад річні розрахункові обсяги, визначені у законі про державний бюджет на відповідний рік (за рахунок збільшення відповідної бази оподаткування (понад 50 %) шляхом здійснення заходів щодо детінізації економіки)	8 400,0
Розширення джерел доходів, що не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів, за рахунок зарахування у повному обсязі:	4 854,5
– плати за землю;	2 365,8
– єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва до бюджету розвитку;	1 821,1
– плати за торговий патент на здійснення деяких видів підприємницької діяльності;	367,6
– фіксованого податку на доходи фізичних осіб від підприємницької діяльності;	277,2
– надходження адміністративних штрафів	22,8
Всього	15 418,8

Таблиця 2 – Прогнозний обсяг вивільнення ресурсу на виконання власних повноважень місцевих органів влади у 2011 році, млн грн [9]

Статті видатків	Обласні, міські (міст Києва і Севастополя) бюджети	Районні бюджети	Бюджети місцевого самоврядування:		Всього
			сіл, селищ, міст районного значення	міст республіканського та обласного значення	
До видатків місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, віднесено видатки на:					
– позашкільну освіту (заходи районного та обласного значення)	104,1	347,2			451,3
– фінансування центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів; центрів професійної реабілітації інвалідів	49,1	42,0		41,8	132,9
– фінансування центрів соціально-психологічної реабілітації дітей; соціальні гуртожитки	35,8				35,8
– виплату грошової компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги	3,8	50,8		65,3	119,9
Всього	192,8	440,0		107,1	739,9

Прийняття кодексу сприяло посиленню контролю за результативністю використання коштів місцевих бюджетів, оскільки в ньому деталізовано перелік бюджетних правопорушень на кожній стадії бюджетного процесу та визначено перелік заходів, що застосовуються у разі правопорушення, регламентовано відповідальність розпорядників та одержувачів бюджетних коштів за вчинені ними бюджетні правопорушення, у тому числі за нецільове використання бюджетних коштів.

В частині удосконалення взаємовідносин між бюджетами різних рівнів унормовано засади визначення міжбюджетних трансфертів та

передбачено, що загальний обсяг фінансових ресурсів за кожним видом видатків, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, має розраховуватися на підставі державних соціальних стандартів і нормативів [6]. Тим самим встановлюється чітка прив'язка соціальних пріоритетів розвитку до обсягу видатків місцевих бюджетів, що дозволяє досягати соціальних цілей, адресності соціальних виплат і, тим самим, підвищити ефективність використання коштів. Окрім зазначеного, деталізовано сфери та принципи надання цільових субвенцій, у тому числі на виконання інвестиційних програм і проектів.

Запрограмовані тенденції збільшення фінансових ресурсів місцевих бюджетів в майбутньому мають стати наслідком необхідності обов'язкової оцінки середньострокової економічної ефективності бюджетних програм та проектів, які фінансуватимуться з цих бюджетів.

У сучасних умовах жорсткої обмеженості бюджетних коштів особлива увага приділяється питанню підвищення ефективності бюджетного планування. Запровадження в Україні прогресивних методик формування та виконання видаткової частини місцевих бюджетів, однією з яких є програмно-цільовий метод (далі – ПЦМ), вбачається особливо актуальним в умовах обмеженості фінансових ресурсів, оскільки зазначене надасть можливість не лише підвищити ефективність використання бюджетних коштів, а й забезпечити їх зв'язок із стратегічними цілями бюджетної політики. Головна ідея програмно-цільового методу полягає в тому, що розпорядники бюджетних коштів отримують їх не просто для фінансування своєї діяльності, а на досягнення конкретних результатів.

У рамках реалізації заходів Програми економічних реформ прийнято ряд нормативно-правових актів, які забезпечили створення методологічної бази для запровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів. Серед них базовими є:

- наказ Міністерства фінансів України від 02.08.2010 № 805 «Про затвердження Основних підходів до запровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів», яким визначено етапи запровадження програмно-цільового методу на рівні місцевих бюджетів, завдання по кожному етапу та заходи щодо їх реалізації;

- наказ Міністерства фінансів України від 09.07.2010 № 679 «Про деякі питання проведення експерименту із запровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів», яким затверджено Інструкцію про статус та особливості участі у бюджетному процесі відповідальних виконавців бюджетних програм місцевих бюджетів, Правила складання паспортів бюджетних програм місцевих бюджетів, квартального та річного звітів про їх виконання, здійснення моніторингу та аналізу виконання бюджетних програм, оцінки ефективності бюджетних програм, форму паспорта бюджетної програми місцевого бюджету та форму квартального (річного) звіту про виконання паспорта бюджетної програми місцевого бюджету [3].

Крім того, прийнято шість спільних наказів Міністерства фінансів України і галузевих міністерств та наказ Міністерства фінансів України щодо затвердження типових переліків бюджетних програм та результативних показників їх виконання за видатками, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів. Робота в цьому напрямі продовжується і в 2014 році планується здійснювати формування

проектів місцевих бюджетів на наступний бюджетний період у форматі ПЦМ [5].

Прогресу досягнуто і в питанні запровадження механізму середньострокового бюджетного планування і прогнозування, в тому числі на місцевому рівні, орієнтованого на стратегічні пріоритетні завдання фіскальної політики. Так, у статті 21 Бюджетного кодексу визначено ключові підходи до розробки середньострокового бюджетного прогнозу як загалом для бюджету, так і на рівні головних розпорядників бюджетних коштів. Зокрема, передбачено взаємоузгодженість бюджетної політики із завданнями та пріоритетами соціально-економічного розвитку, врегульовано питання щодо формування прогнозу показників зведеного та державного бюджетів на наступні за плановим два бюджетні періоди, створено підґрунтя для переходу в перспективі до формування середньострокового бюджету на всіх рівнях бюджетної системи, що відповідатиме найкращій міжнародній практиці.

Загалом середньострокове бюджетне планування є дієвим інструментом підвищення ефективності бюджетних видатків. Розпорядники отримують можливість розробляти довгострокові плани та проекти з гарантією, що їх реалізація не буде зупинена через рік з причин перегляду пріоритетів. Наразі через нестабільність графіку фінансування в Україні гальмується реалізація багатьох крупних інфраструктурних проектів. Окрім зазначеного, запровадження системи середньострокового планування місцевих бюджетів відкриває такі можливості: поступова реалізація політичних рішень з метою передбачення їх наслідків та результатів у середньостроковій перспективі; підтримка збалансованості державного та місцевих бюджетів; узгодження стратегічних планів діяльності головних розпорядників з наявними бюджетними ресурсами; посилення контролю за дотриманням принципу результативності видатків та доцільності їх продовження у середньостроковій перспективі; прогнозування майбутніх тенденцій і впровадження необхідних заходів для досягнення запланованого результату, запобігання негативним явищам; підвищення передбачуваності державної та місцевої політики і джерел фінансування для того, щоб головні розпорядники коштів могли попередньо прогнозувати напрямки своєї діяльності; оптимізація управління інвестиційними ресурсами з точки зору забезпечення стабільності їх залучення у бюджетний процес, що сприятиме сталості економічного зростання країни та регіонів; підвищення відповідальності за цільове, прозоре та ефективне використання бюджетних коштів [7].

Поряд із зазначеним, планується здійснити реальні кроки у напрямі впровадження програм розвитку регіонів на середньострокову перспективу, створення умов для їх сталого розвитку і забезпечення повноцінного життєвого середовища територіальних громад. У рамках зазначеного передбачено прийняття п'яти законів щодо реформування місцевого самоврядування в Україні, адміністративно-територіального устрою, розмежування повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, створення правової основи запровадження якісно нової державної регіональної політики та створення правових умов і можливостей для сприяння формуванню дієздатних територіальних громад.

Також необхідним є проведення дієвих реформ в усіх галузях економіки та сферах діяльності, спрямованих на економію бюджетних

коштів. Органи місцевої влади повинні усвідомити і підтримати доцільність проведення такого роду заходів, оскільки нинішня проблема полягає не стільки в недостатності бюджетних коштів, скільки в неефективному їх використанні через недосконалу і розгалужену мережу, яка по багатьох параметрах випереджає європейські країни. Вирішити цю проблему можна виключно за умови проведення на регіональному рівні дієвих заходів у напрямку оптимізації усєї життєзабезпечуючої системи, яка надає послуги у тій чи іншій сфері (освітній, культурній, соціальній тощо), та зміни принципів фінансування цих соціально важливих галузей.

ВИСНОВКИ

Зрозуміло, що фінансова система держави далека від ідеальної, оскільки в країні криза з усіма її наслідками ще не подолана, нині в процесі становлення перебувають податкова, боргова, грошова та інші системи держави.

Однак, сьогодні на порядку денному діяльності як державної, так і місцевої влади повинні гостро стояти питання всебічного наповнення дохідної частини бюджетів усіх рівнів. Подібні заходи, в першу чергу, мають відбуватися через забезпечення відповідними компетентними органами своєчасної і повної сплати податкових та інших надходжень до бюджетів, вжиття ними заходів щодо покращання платіжної дисципліни суб'єктів господарювання та скорочення податкового боргу.

Враховуючи зазначене, бюджетна реформа на місцевому рівні повинна бути спрямована:

- на підвищення ефективності використання бюджетних коштів через запровадження прогресивних методик формування та виконання видаткової частини місцевих бюджетів, зокрема програмно-цільового методу та бюджетного планування на середньострокову перспективу.
- на розширення обсягу фінансових ресурсів, які місцева влада матиме у своєму розпорядженні, та підвищення самостійності місцевого самоврядування у питаннях їх розподілу, що передбачає проведення подальшої децентралізації управління бюджетними коштами;

SUMMARY

FISCAL POLICY AT LOCAL LEVEL: REALITIES AND PROSPECT

*V. G. Boronos, I. V. Ostrishchenko**,

Sumy State University,

2, Rymkogo-Korsakova Str., Sumy, 40007, Ukraine,

E-mail: boronos_v@mail.ru

**Department of local budgets, cooperation with CEA and regions, Ministry of Finance of Ukraine,*

12/2, M. Grushevs'kogo Str., Kyiv, 01008, Ukraine,

E-mail: yulyaov@minfin.gov.ua

In the article the problem issues of local budgets function are investigated; measures, undertaken by government according to budget policy making, and ways to improve the budget planning are analyzed.

Key words: *local budgets, intergovernmental relations, revenues and expenditures of local budgets, program target method, medium-term budget planning.*

РЕЗЮМЕ

БЮДЖЕТНАЯ ПОЛИТИКА НА МЕСТНОМ УРОВНЕ: РЕАЛИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ

В. Г. Боронос, Ю. В. Острищенко*

Сумский государственный университет,
ул. Римского-Корсакова, 2, г. Сумы, 40007, Украина;
E-mail: boronos_v@mail.ru

*Департамент местных бюджетов, взаимодействия ЦОВВ и регионам Министерства финансов Украины,
ул. М. Грушевского 12/2, г. Киев, 01008, Украина;
E-mail: yulyaov@minfin.gov.ua

В статье исследованы проблемные вопросы функционирования местных бюджетов, проведен анализ мероприятий, осуществленных правительством в рамках реализации бюджетной политики с целью ее улучшения, и направлений усовершенствования планирования бюджета.

Ключевые слова: *местные бюджеты, межбюджетные отношения, доходы и расходы местных бюджетов, программно-целевой метод, среднесрочное бюджетное планирование.*

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бюджетний кодекс України: Закон Верховної Ради України від 8 липня 2010 року № 2456-VI // Урядовий кур'єр. – 2010. - № 151.
2. Молдован О.О. Нова архітектура бюджетної системи України: ризики та можливості для економічного зростання / О. О. Молдован, Я. А. Жаліло, О. В. Шевченко; [за заг. ред. Я. А. Жаліло]. – К.: НІС, 2010. – 72 с.
3. Про деякі питання проведення експерименту із запровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів: наказ Міністерства фінансів від 09 липня 2010 року № 679 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 59.
4. Деякі питання розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів: постанова Кабінету Міністрів України від 08 грудня 2010 року № 1149 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 97.
5. Про затвердження Основних підходів до запровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів: наказ Міністерства фінансів України від 02 серпня 2010 року № 805 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Legislation/Budget/Nakaz_%23805_10_0.pdf.
6. Про схвалення Декларації цілей та завдань бюджету на 2011 рік (Бюджетної декларації): постанова Кабінету Міністрів України від 19 квітня 2010 року № 315 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 28.
7. Чугунов І. Я. Фінанси України: інституційні перетворення та напрями розвитку / [за ред. І.Я. Чугунова]. - К.: ДННУ АФУ, 2009. – 848 с.
8. Ярошевич Н. Б. Проблеми запровадження програмно-цільового методу планування місцевих бюджетів в Україні / Н. Б. Ярошевич, Ю. А. Обшта // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.8. – С. 270-275.
9. Основні статистичні показники : Експрес-бюлетень / [за станом на 28 грудня 2013 р.]. – К.: Міністерство фінансів України, 2013. – 31 с.

Надійшла до редакції 28 грудня 2013 р.